



KNS
4.3.2021

Håkan Ekström JHL

Trender inom de finländska kollektivavtalsförhandlingarna

JHL förhandlar 60 kollektivavtal på central nivå. Den kommunala avtalssektorn är störst av dessa.

I Finland tillämpas inte formellt en löneförhandlingsmodell som stöder sig på att förhandlingsresultatet för den offentliga eller privata servicesektorn ska följa avtals- eller löneförhöjningsnivån för den konkurrensutsatta sektorn (Märket, Frontfag o. Reguleringsordning).

Den ”finska modellen” existerar ändå i praktiken, övervakas av arbetsgivarorganisationerna och efterföljs av riksförlikningsämbetet.

Inom Finlands LO finns det på principnivå en gemensam syn om gemensamma åtaganden för åtgärdandet av låglöne- och jämställdhetsproblematiken – i praktiken har solidaritetstänket visat sig vara en bristvara.

Utvecklingen av avtalsordningen i Finland på 2000 –talet. Hur lösa lönesegregation på en splittrad arbetsmarknad?

Tidigare: Breda inkomstpolitiska uppgörelser (kollektivavtal på LO- nivå tillsammans med övriga centralorganisationer) –
Branschavtal (Förbundsavtal) – Lokala avtal

Nu: ~~Breda inkomstpolitiska uppgörelser~~ – Branschavtal –
Lokala/Företagsvisa avtal

I framtiden går kanske vi mot detta? ~~Breda inkomstpolitiska avtal – Branschavtal?~~ – Lokala/Företagsvisa avtal – Individuella avtal?

De inkomstpolitiska avtalen möjliggjorde uppgörelser som utöver kollektivavtalsfrågor inkluderade ; social-, skatte-, pensions-, utbildningsfrågor. De omfattade också jämställdhets- och låglönefrågor i samtliga branscher.

Om den kommunala sektorn

- Största delen av JHL:s nuvarande kollektivavtal utgår inom tidsramen 31.1-30.4.2022.
- I allmänhet har kollektivavtalsperioderna varit ca. 2 år långa. Merparten av löneförhöjningsutrymmet har fördelats centralt via generella löneförhöjningar (€/%) och ca 1/3 via lokala förhandlingar, också centralt avtalade riktade löneförhöjningar har kunnat förekomma.
- Utöver arbetsgivaren (Kommunala arbetsmarknadsverket) är tre huvudavtalsorganisationer är parter i de kommunala förhandlingarna
 - = svårt att uppnå en gemensam lägesbild om låglöne- och jämställdhetssatsningar då akademiker-, tjänstemanna- och arbetstagarfacken har olika prioriteringar.

Kommunsektorn har följande kollektivavtal:

- **Det allmänna kommunala tjänste- och arbetskollektivavtalet (AKTA)**, som tillämpas på 310 000 anställda. De största yrkesgrupperna är sjukskötare, närvårdare, barnskötare, barnträdgårdslärare, socialhandledare, elevassistenter (skolgångsbiträden) och familjedagvårdare.
- **Det kommunala tjänste- och arbetskollektivavtalet för undervisningspersonal (UKTA)**, som tillämpas på 62 000 lärare. De arbetar i grundskolor, gymnasier, yrkesläroanstalter, yrkesutbildningscenter för vuxna, yrkeshögskolor samt medborgar- och arbetarinstitut. Största delen av lärarna arbetar i grundskolor.
- **Det kommunala tjänstekollektivavtalet för läkare (LÄKTA)** gäller 17 000 kommunalt anställda läkare. Största delen av dem arbetar på sjukhus eller hälsocentraler. Till avtalet hör också kommunala tandläkare och veterinärer.
- **Det kommunala tjänste- och arbetskollektivavtalet för teknisk personal (TS)** tillämpas på 23 000 löntagare. Den största yrkesgruppen är brand- och räddningspersonalen. Andra yrkesgrupper är bl.a. fastighetsskötare, byggmästare och ingenjörer.
- **Arbetskollektivavtalet för timavlönade (TIM-AKA)** gäller totalt 8 000 löntagare. Timlön används i säsongsbetonade arbetsuppgifter, såsom underhåll och renhållning av gator, trädgårdsarbeten och olika bygg- och installationsarbeten.

Landskapsreform 2023? Över 200000 anställda av ca. 420000 nu kommunalt anställda får ny arbetsgivare.